

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

53. An qui vi, vel metu iurat coactus, si habeat animum non implendi iuramentum, petendo prius relaxationem eius, non obstante hoc, peccet mortaliter? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. res. 56.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

ne interdu licet ex causa iusta: ergo ratione seruandi iuramenti potest se illi periculo exponere, & seruare iuramentum. Sed responderetur, antecedens esse verum, quando talis expositio periculi est actus virtutis: exponere se autem periculo mortis, & rediendo in carcerem, non est actus virtutis, nec iusta adest causa reditus: sed potius est actus vitij, & temeritatis, cum sit actio repugnans naturali inclinationi, quia homo tenetur vitam propriam tueri, & conseruare; & ideo reditus ille non est promissionis exequutio, sed occasio propriæ vitæ. Non negamus tamen id, quod Aduersarij petunt in argumento; sed dicimus nullo modo licere iuramenti reditum ad carcerem, nec teneri redire, quando instat periculum vitæ iniuriam se auferendæ: quia reditus ille est actus temeritatis, & vitij; de quo iuramenta facta sunt irrita. Vnde ex his omnibus apparet, vtramque sententiam esse probabilem; vnde Villalobos in *summa tom. 2. tra. 3. d. difficul. 5. num. 16.* sic ait: De lo dicho se infiere que el que esta preso en la carcel, y jura de boluer à ella, donde injuriosamente estaua preso, aunque sepa que le han de castigar, està obligado à boluer à ella, como tienen Cayetano, Soto, Siluestro, y Toledo, y se collige de S. Thomas. Pero en esto caso vna glosa, Nauarro, Panormitano, Iuan Andres, Covarruuias, y Iuan Mayor dizen, que no està obligado a boluer, porque tiene obligacion a conseruar su vida, y estaua obligado a huyr, si pudiera; y asi parece que hara mal en boluer, y que no està obligado a ello, ni puede hazerlo con buena conciencia. Esta sententia dize lesio que es probable, y segura en practica, y es llano que se puede seguir, aunque no ficera tan probable como la contraria, por lo queda dicho arriba, quanto mas que es muy probable, aunque tambien los es la contraria. Ita ille.

4. Sed maior difficultas est de Juramento redeundi ad carcerem, quando carcer est iustus, & pœna mortis inferenda sit iusta; an inquam in tali casu obliget. Et negativè respondet Lopez de Texeda in *Theol. mor. tom. 2. lib. 3. punct. 2. n. 131.* vbi sic ait: Maior difficultas de soluto è carcere iuramento prædito de redeundo in illum, an teneatur redire, quando carcer est iustus, & pœna mortis inferenda iusta; & affirmat Sanchez *summ. tom. 1. lib. 3. de iuram. cap. 11. num. 25.* ad id teneri, etiam cum periculo vitæ: & reddit rationem, quia eo casu iuramentum est de re iusta, & nihil causari potest iurans, quod hac obligatione liberetur, cum ad fortitudinem spectet id iuramentum cum vitæ periculo obseruare, nec aliqua iniuria iuranti irrogetur. Cæterum nec etiam eo casu iuramentum reditum è carcere liberatum, ad illum redire teneri omnino asserendum est; quod ostendo primò rationibus immediatè à nobis adductis, quæ euidenter probant; etiam de soluto è carcere medio iuramento præstito de redeundo in ipsum, quando carcer est iustus, & pœna mortis est iusta, & debita; & præterea quia quod immediatè, & per se tendit ad tollendam vitam, non est implendum; & etiam quia teste D. Thoma 2. 2. *quæst. 69. art. 4.* ideo ad mortem famis condemnatus; tenetur sub mortali culpa comedere, non obstante superioris præcepto de non comedendo; quia non comedere non tantum est non se conseruare vt malè asserit Valentia *tom. 3. de reo. d. sp. s. q. 13.* sed est formaliter & immediatè de occidere; sed is, qui iurauit ad carcerem se rediturum, si ad illum rediret, ex eo reditu infallibiliter sequitur eius mors, imò reditus ipse est immediata causa amittendi vitam; ergo tenetur non redire iure naturali, contra quod iuramentum præstitum non est validum.

5. Ad rationem autem pro aduersariis constat ex dictis eo casu iuramentum non esse dere iusta, nec esse validum, nec ad fortitudinem spectare, sed ad temeritatem: non sicut, si quis ad famis mortem condemna-

Tom. VIII.

tus iuraret se cibos oblatos non manducaturum, eo tamen iuramento non obstante tenetur sub mortali comedere, propter rationem à D. Thoma assignatam, quæ deducta est ex ipso naturali iure; ita qui iurauit se in carcerem rediturum, si capite plectendus est, quamuis talis pœna sit iusta, nec potest, nec tenetur redire, nec iuramentum est validum. Hucusque Texada. Sed sententia Sanchez magis mihi placet, & est communis; quia talis reditus & honestus est, & fidelitati, religioni, & iustitiæ debitus: non nego tamen sententiam Texedæ suam habere probabilitatem.

RESOL. LIII.

An qui vi, vel metu iurat coactus, si habeat animum non implendi iuramentum, petendo prius relaxationem eius, non obstante hoc, peccet mortaliter? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 6.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Suarez de Relig. *tom. 2. lib. 2. cap. 7. numer. 20.* & Sanchez in *Summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 17.* vbi sic ait: Non credo peccaturum sic iuramentum, si habeat animum non implendi iuramenti, obtenta tamen prius illius relaxatione; scilicet si absolutum non implendi animum haberet; quia in priori euentu nulla irrogatur iniuria extorquenti inique promissionem; nec est mendacium eò quod iurans habeat firmum implendi animum, nisi relaxationem obtineat; & quamuis habeat animum petendæ prius relaxationis, & ea obtenta non implendi animus hic est conformis conditioni inhibitiæ in eo iuramento, quæ est, nisi eius relaxatio prius obtineatur; & ideo nec mendacium, nec culpam aliam continet. Sicut iurans fecimur matrimonium, cum intentione implendi, nisi illa fornicata fuerit, verum iurat, nec peccat; quod ea conditio includatur tacitè in ea promissione.

2. Sed affirmatiuæ sententiæ adhaeret Lopez de Texeda in *Theol. mor. to. 2. lib. 3. tract. 2. n. 118.* Primò, quia qui sic iurat, quamuis vi, & metu coactus, absolute vult non implere iuramentum factum: ergo peccat mortaliter. Probat antecedens, quia ideo simul cum iuramento habet intentionem petendi relaxationem, quia simul iurando habet intentionem non implendi: ergo absolute vult iurare, & iuramentum non implere. Sed qui iurat cum intentione iurandi, & animo non implendi, peccat mortaliter in sententia omnium Doctorum, & est periurij reus: ergo, &c. Hucusque Texeda. Ego vtramque sententiam probabilem esse puto; sed negatiuam existimo probabilior.

Lege supra doctrinam § 1. & 1. Ref. 22. & aliter ref. eius primæ not. & infra ex ref. 64. §. Nono post medium v. & ita iurans.

Sup. hoc si gnauer in Ref. 1. not. præterea. §. 1 & 2. in alia Ref. eius primæ anote

RESOL. LIV.

An captus à latronibus, si cogitur iurare se non denunciaturum illos iudici, teneatur ad obseruationem talis iuramenti?

Et quid, si à iudice talis interrogaretur?

Et quid, si iuramentum interponatur, de non petenda huius iuramenti relaxatione?

Et quid est dicendum, si captus iurasset infidelibus, apud quos iniuste detinebatur se in sua libertatis pretium daturum mille aureos, an tale iuramentum non sit relaxandum, sed adimplendum?

Idem est, si captus iurasset se illum rediturum. Ex p. 1. tr. 2. & Misc. 2. Ref. 35.

§. 1. Respondent aliqui cum distinctione, si aliis posset non denuntiare, iuramentum obseruandum, si teneretur, non esse: quia in primo casu posset sine peccato obseruare iuramentum, in secundo non posset, iuramentum autem de re illicita, non valeret, sed Ioannes Pontius in *curso Theologico disputat. 53. quæst.*

Sup. contetio in hoc §. in Ref. seq. §. penult. & vlt

Sup. hoc in tom. 6. art. 1. Ref. 116. & in de infra tom. 2. lib. 3. punct. 2. n. 131. vbi sic ait: Maior difficultas de soluto è carcere iuramento prædito de redeundo in illum, an teneatur redire, quando carcer est iustus, & pœna mortis inferenda iusta; & affirmat Sanchez summ. tom. 1. lib. 3. de iuram. cap. 11. num. 25. ad id teneri, etiam cum periculo vitæ: & reddit rationem, quia eo casu iuramentum est de re iusta, & nihil causari potest iurans, quod hac obligatione liberetur, cum ad fortitudinem spectet id iuramentum cum vitæ periculo obseruare, nec aliqua iniuria iuranti irrogetur. Cæterum nec etiam eo casu iuramentum reditum è carcere liberatum, ad illum redire teneri omnino asserendum est; quod ostendo primò rationibus immediatè à nobis adductis, quæ euidenter probant; etiam de soluto è carcere medio iuramento præstito de redeundo in ipsum, quando carcer est iustus, & pœna mortis est iusta, & debita; & præterea quia quod immediatè, & per se tendit ad tollendam vitam, non est implendum; & etiam quia teste D. Thoma 2. 2. quæst. 69. art. 4. ideo ad mortem famis condemnatus; tenetur sub mortali culpa comedere, non obstante superioris præcepto de non comedendo; quia non comedere non tantum est non se conseruare vt malè asserit Valentia tom. 3. de reo. d. sp. s. q. 13. sed est formaliter & immediatè de occidere; sed is, qui iurauit ad carcerem se rediturum, si ad illum rediret, ex eo reditu infallibiliter sequitur eius mors, imò reditus ipse est immediata causa amittendi vitam; ergo tenetur non redire iure naturali, contra quod iuramentum præstitum non est validum.

Sup. hoc ibi